

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate
Pentru străinătate se adaugă timbrul post

SUMAR

De lege ferenda de Paul Negulescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Constanța Ghica cu Ștefan Holban.

Judecătoria oculului I Balș (Romanat): C. I. G. Papugescu cu Preotul G. Papugescu.

Discursul rostit de d-l D. N. Comșa la înmormântarea regretatului G. P. Petrescu.

DE LEGE FERENDA

Marea și mica proprietate. — Mica proprietate este preferabilă. — Mijloace pentru a transforma proprietatea latifundiară în proprietate mică și mijlocie. — Necesitatea creării unui credit fonciar pentru ajutorarea micilor proprietari.

După recensământul din 1912, populațiunea României este de 7.248.061 locuitori din care 5.918.028 locuie în comunele rurale, iar 1.329.133 în comunele urbane. Intinderea țării este de 13.135.000 hectare, din care 7.968.296 era teren cultivabil (teren arabil, fânețe, pășuni, livezi de pruni) după recensământul din 1905. La aceeași dată există 2.755.755 hectare păduri, 97.843 vii, 807.174 ape, 400.000 proprietățile Statului și 59.000 Domeniile Coroanei.

După recensământul din 1905, marea proprietate stăpânea o suprafață cultivabilă de 3.787.192 hectare, iar mica proprietate era de 4.181.104 hectare cultivabile.

După statistica agricolă din 1912, exploatațiunile marilor proprietari aveau o suprafață de 1.851.180 hectare, iar ale micilor proprietari 4.274.947 ha. Mica proprietate a dobândit foarte puțin dela 1905 până

astăzi. Marea proprietate nu s'a redus decât cu foarte puțin. În 1905, statistica agricolă arată că exploatarea mari ocupau 2.083.598 hectare, prin urmare cu 232.418 hectare mai mult ca în 1912, pe când mica proprietate care la 1905 exploată 4.045.501, iar în 1912, 4.274.947 hectare, câștigă 229.446 hectare.

Proprietatea mică are însă o suprafață ceva mai mare decât cea arătată. În 1905, ea avea o suprafață de 4.181.104 hectare, deși cultiva numai 4.045.501 hectare, prin urmare 135.603 hectare erau necultivate. Dacă admitem și pentru 1912 că o suprafață de circa 130.000 hectare a fost necultivată, avem pentru proprietatea mică un spor de vreo 225.000 hectare. Aceasta se explică prin cumpărările făcute de țărani, fie direct, fie prin Casa rurală. De asemenea cumpărările făcute pentru formarea islazurilor comunale au micșorat într-o câțva marea proprietate.

În rezumat, 1.050.000 mici proprietari stăpânesc vreo 4.400.000 hectare din suprafața totală a țării de 13.135.000 hectare, din care trebuie să scădem pădurile, viile, apele, șoselele și drumurile de fer, terenurile inundabile, albiile râurilor, locurile de așezare al orașelor și satelor, adică o suprafață de 4.706.704 hectare, rămâne o suprafață cultivabilă de 8.428.296 hectare, din care scăzând cele 4.400.000 hectare ale miciei proprietăți, rămâne că marea proprietate deține 4.028.296 hectare. În această țifără sunt cuprinse toate proprietățile mai mari de 100 hectare, domeniul cultivabil al Statului și al Coroanei, dar trebuie adăugat că proprietățile dela 100 hectare până la 500 repre-

zintă o suprafață relativ mică. În 1905 reprezintă această proprietate numai 786.000 hectare și de atunci nu au intervenit cauze care să o mărească într'un mod simțitor. Prin urmare, mai bine de $3\frac{1}{2}$ milioane hectare sunt stăpânite de un număr foarte restrâns de persoane, 1563, după recensământul din 1905.

Problema care se pune astăzi este următoarea : repartițiunea proprietății pământului astfel cum există astăzi este ea folositoare interesului general? Interesul general nu cere oare ca marea proprietate să fie redusă și în mare parte transformată în proprietate mică și mijlocie?

După cei mai mulți autori, proprietatea este creată numai în virtutea legii. Mirabeau spunea înaintea Adunării Constituante : «Une propriété patriculière est un bien acquis en vertu des lois. La loi seule constitue la propriété, parce qu'il n'y a que la volonté publique qui puisse opérer la renonciation de tous et donner un titre commun, un garant à la jouissance d'un seul» ; iar Tronchet, unul din juristulii care a jucat un mare rol la confecționarea codului civil zicea : «C'est l'établissement seul de la société, ce sont les lois conventionnelles qui sont la véritable source du droit de propriété».

Nimeni nu poate să conteste astăzi că noțiunea de drept, că norma juridică este relativă. Dreptul este o știință socială și viața reală a popoarelor cu caracterul său complex nu poate rămâne aceeași. Normele juridice reprezintă un grup de fenomene din viața socială și ca atare au un caracter relativ, căci fiind fenomene ele depind de condițiunile de timp și de loc. Ceeace astăzi ni se pare just, peste câțva timp, poate să-l socotim contrariu, oricărui principiu de justiție. Sclavia care era socotită ca un principiu de drept natural, astăzi este condamnată de toată lumea.

S'a putut socoti într'o organizare socială feudală că proprietatea latifundiară este necesară pentru a asigura seniorilor și posibilitatea unei vieți luxoase și prestigiul pe care îl dădea întinsele stăpâniri de pământ cu numeroși vasali și servi.

Dela revoluțiunea franceză însă principiile egalitare au făcut ca asemenea idei să fie condamnate ; astăzi nimeni nu mai poate susține cu argumente admisibile, că proprietatea latifundiară este necesară pentru o societate.

Din contra, necesitatea unei societăți moderne este

ca proprietatea individuală să fie mică pentru ca să existe câți mai mulți proprietari. Principiile de solidaritate socială dictează ca proprietatea solului să fie în mâinile a cât mai mulți. «La propriété, zice distinsul jurist Renouard, est la condition de la dignité individuelle».

Micii proprietari de pământ sunt adevărații apărători ai țării și ai ordinii stabilite ; ei formează un adevărat element de stabilitate. Omul care 'și are casa lui, grădina și micul lui câmp este un bun cetățean. Faptul că posedă ceva, în general, îl face pe om econom și stăruitor. Posesiunea unei mici averi, îl face dornic de a o mări. Or, din punctul de vedere social, hărnicia și economia individului sunt două calități foarte mari.

Oamenii, cari la țară nu posedă nimic, care sunt numai în serviciul altora, ca lucrători agricoli, nu sunt elementele cele mai bune : salariul ce li se plătește, de cele mai multe ori este dat în plată la cârciumi, ei nu sunt cei mai economi. Examinați diversele bănci populare și veți vedea că societarii și depozenții în cea mai mare parte sunt micii proprietari.

Și atunci, dacă actuala stare de proprietate individuală este rezultatul legii, dacă legiuitorul care trebuie să vadă adevăratul interes social constată că el nu poate să fie în menținerea situațiunei actuale, ca 1.050.000 proprietari să stăpânească 4.400.000 hectare și 1.563 proprietari să stăpânească aproape $3\frac{1}{4}$ milioane hectare de pământ, trebuie să ia măsuri ca în interesul social, această proprietate latifundiară să fie transformată în proprietate mică și mijlocie.

Această transformare se poate face : 1) limitându-se dreptul de proprietate ca întindere, nimeni să nu poată stăpâni de pildă mai mult de 1.000 hectare pământ ; 2) modificându-se condicta civilă în dispozițiunile privitoare la succesiuni și testamente.

Limitarea dreptului de proprietate poate să fie făcută numai pentru viitor, respectându-se întinderile actuale, dar nimeni să nu mai poată forma pe viitor prin nici un mijloc de achizițiune o proprietate mai mare de 1.000 hectare. Orice vânzare-cumpărare care ar violă acest principiu, ar da drept Statului să ceară anularea vânzării, restituind cumpărătorului prețul plătit ; la deschiderea unei succesiuni, dacă unui succesibil i s'ar cuveni mai mult decât maximul stabilit de lege, Statul ar lua porțiunea care excede, plătiind moștenitorului, în bani, valoarea porțiunei.

O asemenea limitare pentru viitor poate să fie făcută și printr'o lege ordinară, cum a fost cea care a limitat dreptul arendașilor; ea poate să fie făcută și pentru prezent printr'o dispozițiune constituțională, care ar stabili că proprietățile nu pot fi mai mari de 1.000 hectare și excedentul trece în patrimoniul Statului în schimbul unei juste indemnizări.

Modificarea dispozițiilor din codul civil, privitoare la succesiune, poate oricând să fie făcută de legiuitorul ordinar.

Fără îndoială că dreptul acesta pentru un murind de a transmite, după moartea sa, bunurile sale unei persoane pe care o afecționează sau față de care este presupus numai că are asemenea sentimente, este numai opera puterii publice. Dreptul de moștenire nu există decât grație intervenției guvernamentale.

Dacă puterea guvernamentală în Statele oligarhice a putut să legifereze în profitul celor bogați și pentru menținerea latifundiilor, astăzi când curente democratice sunt așa de puternice, guvernul care în adevăr caută să satisfacă nevoile timpului, trebuie să întărească baza piramidei sociale, iar nu vârful ei.

Legea ar putea de pildă face din Stat *un moștenitor rezervatar*, a cărui parte să fie egală cu cea a unui copil în succesiunile în linie directă, iar în succesiunile colaterale mergând până la jumătate. S'ar putea limita dreptul de succesiune al colateralilor până la al 4-lea grad. În cazul când cineva moare fără să fi făcut testament și lasă rude de al 5-lea grad, întreaga succesiune aparține Statului. Trebuie introduse între persoanele succesibile și soțul supra-viețuitor.

Dispozițiunea care ar recunoaște Statului un drept de moștenitor rezervatar nu ar fi o inovațiune. Ea a existat la noi încă din veacul al XVIII-lea, când Domnitorul Alexandru Ipsilante înființând *Cutia milelor* a stabilit ca această instituțiune să ia a treia parte din or-ce succesiune, fie ea testamentară, fie ab-intestat.

Introducându-se o asemenea reformă s'ar mări într'un mod simțitor veniturile Statului. În adevăr, succesiunile ce se deschid în fie-care an, după valorile declarate de moștenitori, se apropie de 200 milioane (În 1908 a fost de 126.391.122, în 1909 de 155.344.403, în 1910 de 173.763.209, iar taxele percepute au fost de lei 2.718638,69 în 1906 și de lei 4794643,70 în anul 1910). Or, în aceste declarațiuni

valoarea pământului a fost socotită după venitul trecut în rolurile de foncieră înmulțit cu 20. Socotind că cele mai multe pământuri cultivate de proprietari singuri sunt trecute în registrele de foncieră ca având un venit între 20—40 lei de hectar, cea-ce ar face ca valoarea hectarului să fie între 400—800 lei. Or, în Dolj unde, după statistica făcută de ministerul de finanțe în anul 1910, venitul hectarului în medie eră socotit la 25 lei, valoarea pământului este cel puțin de trei ori mai mare.

Dacă socotim că din cele 200.000.000 lei valoarea moștenirilor ce se deschid anual, numai o treime ar consistă din pământ rural, și că valoarea acestui pământ ar fi cel puțin în două, am ajunge la o valoare de aproape 300 milioane, din care Statul percepend partea sa de moștenitor și ar mări patrimoniul cu câte 70—80 milioane în fie-care an.

S'ar putea obiecta că introducându-se asemenea reforme foarte repede s'ar pulveriză proprietatea. Răspundem că avantajele micii proprietăți sunt cu mult mai mari decât ale proprietății latifundiare; că s'ar putea declara prin lege indivizibile parcelele mai mici de 5 hectare de exemplu; că prin energie și muncă se vor forma noi mari proprietăți; că mica proprietate, după datele statistice, produce mult mai mult și aduce Statului un venit mai mare.

Marea instituțiune a creditului fonciar rural ajută numai marea proprietate, marile bănci de asemenea; populațiunea rurală găsește credit la câte-va bănci mici din provincie sau la băncile populare. Dar creditul în asemenea condițiuni este foarte scump. Mi se arată acum câțiva ani cazul unei bănci *Prevederea* din Dorohoi, care percepușe o dobândă de peste 25% și se spune că dobânzile de 14—15% la aceste bănci sunt dobânzi curente. Ar trebui pentru a remedia această stare de lucruri să se creeze un credit fonciar special pus sub controlul Statului și cu garanția lui, care să împrumute pe mici proprietari rurali pentru a-și face locuințe igienice, grajduri sau staule sistematice, după planuri stabilite de credit și sub supravegherea lui; sindicate de asemenea mici proprietari s'ar putea împrumuta pentru cumpărare de mașini agricole; comunele rurale ar contracta împrumuturi pentru lucrări de asanare.

[Paul Negulescu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 1 Februarie 1913

Președînța d-lui C. R. Manolescu, președinte

Constanța Ghica cu Ștefan Holban

SUCCESIUNE. — DESCHIDERE. — TRIMITERE ÎN POSESIUNE. — ACȚIUNE ÎN EȘIRE DIN INDIVIZIUNE. — ART. 653 C. CIVIL.

REVIZUIRE. — INSTANȚĂ DE FOND. — OMIȘIUNEA DE A SE PRONUNȚA ASUPRA UNUI CAP DE CERERE. — ART. 288 AL. 4 PR. CIVILĂ.

SUCCESIUNE. — DONAȚIUNE. — RAPORT. — FRUCTE. — VENITURI. — BUNURI PRODUCĂTOARE DE VENIT. — DENAȚIUNE DE VENITURI. — SCUTIRE DE RAPORT. — ART. 751 ȘI 762 C. CIVIL.

1° Formalitatea trimiterei în posesiune, cerută de art. 653 cod. civil, pentruca moștenitorii — afară de descendenți și ascendenți — să poată intra în posesiunea succesiunii nu este necesară atunci când acțiunea exercitată de către un moștenitor este o acțiune de împărțeală, îndreptată contra unui comostenitor, de oarece în asemenea caz instanța de fond este chemată tocmai ca să lichideze toate pretențiunile ce moștenitorii ar avea de făcut cu privire la compunerea masei succesoriale.

2° Omișirea instanței de fond de a se pronunța asupra unui cap de cerere constituie, potrivit art. 288 al. 4 pr. civilă, un motiv de revizuire a deciziei, iar nu un motiv de anulare a ei.

3° Prin derogățiune dela dispozițiunile art. 751 cod. civil, după care este supus raportului tot ce donatarul a primit dela *de cuius* prin dar, direct sau indirect, fructele și interesele bunurilor dăruite și percepute de donatar din momentul donațiunei și până în momentul morței lui *de cuius* nu sunt supuse raportului și aceasta indiferent dacă e vorba de bunuri producătoare de venituri sau de donațiune de venituri, întrucât art. 762 cod. civil nu face nici o distincțiune.

No. 92. — Respinse ca neîntemeiate recursurile făcute de Constanța Ghica și Ștefan Holban contra deciziei Curței de apel din Galați, secțiunea II, No. 55 din 1911.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy.

S'au ascultat d-l avocat Matei Cantacuzino, în desvoltarea motivelor de casare din recursul d-nei Constanța Ghica și în combaterea acelora din recursul d-lui Ștefan Holban; d-l avocat M. Antonescu, în desvoltarea motivelor din recursul d-lui Ștefan Holban și în combaterea acelora din recursul d-nei Constanța Ghica.

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de Constanța Ghica și motivat astfel :

I. Exces de putere și violarea art. 653 pr. civilă. Curtea de fond reformând sentința tribunalului de Putna în privința punctelor 3 și 5 din cererea reconvențională introdusă de d-l maior A. Holban, recunoaște apelantului calitatea de a reclama ca succesor al unor rude colaterale diferite drepturi de creanțe, pe care aceștia le-ar fi avut contra defunctei Ruxandra Stamatiu, deși prin considerentele deciziei se constată în mod necontestat că calitatea pretinsă de apelant, de moștenitor al acelor rude colaterale pretinse creditoare ale defunctei nu fusese legalmente constatată nici în persoana lui nici în persoana mamei sale, prin o trimitere în posesiune de către justiție.

«Curtea violează astfel în mod vederat principiul din art. 653 cod. civil, stabilind distincții pe care nici textual nici rațiunea legii nu le justifică, iar afirmând prin partea finală a considerentului său că formalitatea cerută de art. 653 cod. civil, era în specie de prisos, pe motivul că calitatea de rudă colaterală a apelantului nu era contestată, comite o regretabilă confuzie între calitatea de rudă și calitatea de moștenitor, ca și când rudele colaterale ar fi moștenitori neapărați și nu ar putea fi înălțurate prin succesori testamentari».

Având în vedere că, din decizia supusă recursului se constată următoarele : În anul 1909, încetând din viață Ruxandra Stamatiu lasă o avere compusă din moșiile Balușele și Conțești Șișcani cu toate trupurile, pădurile și ecaretele depe ele, cinci imobile urbane în Focșani, imobilele de ori-ce natură, numerarul și valorile găsite la moartea defunctei, iar ca moștenitori trei nepoți de fiică și anume : pe frații Ștefan și Const. Holban, fiii defunctei Maria Holban, fiica defunctei Ruxandra Stamatiu, și pe Constanța Ghica, fiica defunctei Olga Câmpineanu, altă fiică a defunctei Ruxandra Stamatiu, dintre care Constanța Ghica atât în calitate de rezervatară cât și ca legatară a întregii porțiuni disponibile, sau în total cu drepturile asupra a două treimi din întreaga avere ;

Că, Constanța Ghica atât cu drepturile sale de succesoare ab intestat și legatară a porțiunei disponibile cât și ca cesionară a drepturilor lui Const. Holban, a făcut acțiune de eșire din indiviziune ; că, la această acțiune, Ștefan Holban a făcut o acțiune reconvențională cerând, întrealte, ca în calitate de nepot al unchilor și mătușilor sale : Gheorghe și Ștefan Stamatiu, Elena Pruncu, Ruxandra Lucia Ernando și Aglaia Șufu, toți decedați în urma morței mamei sale, Maria Holban, dar înaintea bunei sale Ruxandra Stamatiu, să-i se recunoască

dreptul de a prelua din activul succesiunii R. Stamatiu partea din moștenire cuvenită lui în succesiunile acestor unchi și mătușe, și care se compune din dotele de cât 3000 galbeni constituite de R. Stamatiu fiecăreia din cele trei fiice ale sale și pe care nu le-a plătit, cum și din despăgubirea de 37.900 lei pentru împroprietărirea clăcașilor pe moșia Conțești încasată de R. Stamatiu ca tutuare legală a copiilor soțului său Costin Stamatiu, moșia fiind a acestuia iar nu a Ruxandrei Stamatiu;

Că, Curtea de apel confirmând jurnalul tribunalului prin care se ordonă esirea din indiviziune asupra averii defunctei Ruxandra Stamatiu în porțiuni de cinci șesimi pentru Constanța Ghica și de o șesime pentru Ștefan Holban, a admis în același timp și cererile acestuia din acțiunea reconvențională recunoscându-i un drept de creanță în contra succesiunii Ruxandra Stamatiu pentru jumătate din jumătatea din trei porțiuni din suma de 9000 galbeni dotele de câte 3000 galbeni constituite decedatelor Elena Pruncu, Ruxandra Lucia Emândi și Aglaia Șutu, cum și un drept de creanță pentru o pătrime din suma de 37.900 lei, valoarea obligațiilor rurale încasate de Ruxandra Stamatiu ca despăgubire pentru pământul dat clăcașilor, dispunând ca susmenționatele sume în proporțiunile arătate să-i fie atribuite lui din averea succesorală;

Având în vedere că Constanța Ghica a susținut că Ștefan Holban ca rudă colaterală a mătușelor și unchilor săi nu poate se reclame nici un drept de creanță din succesiunea acestora, de oare-ce nu a fost trimis de justiție în posesiunea succesiunilor, conform art. 653 cod. civil;

Considerând însă că în speță Curtea constată că nu s'a contestat lui Ștefan Holban calitatea de moștenitor al unchilor și mătușilor sale și că nici nu s'a susținut de recurentă că ar exista un moștenitor testamentar sau ab intestat în grad mai apropiat care să înlăture pe numitul de la succesiunile acestor unchi și mătușe, singurii moștenitori ai lor fiind numai părțile în proces; că, de altfel, fiind vorba de o acțiune în împărțea exercitată de un moștenitor contra altuia în care instanța de fond este chemată să lichideze toate pretențiunile ce moștenitorii ar avea de făcut cu privire la componerea masei de împărțit, urmează că formalitatea trimiterii în posesiune cerută de recurentă nu mai prezintă nici o

utilitate și prin urmare Curtea de apel judecând ast-fel nu a violat art. 653 cod. civ. și n'a comis nici un exces de putere;

Că așa dar, primul motiv de recurs este neîntețiat.

Asupra motivului II de recurs.

«Exces de putere și violarea principiilor și a textelor relative la dreptul de rezervă și de sezină a părinților. În ipoteza în care necesitatea unei trimețeri în posesiune de către justiție s'ar putea înlătura, Curtea mai comite o violare de principii în rezolvirea punctelor 5 din cererea reconvențională, când calculând porțiunea din urmă de 37.900 lei ce s'ar cuveni apelantului în pretinsa calitate de succesor al unchilor și mătușelor sale, nesocotește dreptul de rezervă și de sezină ce defuncta Ruxandra Stamatiu, ca pretinsă debitoare a acestei sumi, îl avea în moștenirile predecedaților săi copii, drept pe care însăși deciziunea Curței îl recunoscuse prin considerentele anterioare».

Considerând că, în ce privește suma de 37.900 lei, cuvenită tuturor copiilor lui Costin Stamatiu, Curtea de apel, pentru a calcula partea aferentă lui Ștefan Holban în succesiunile unchilor și mătușilor sale, copii Ruxandrei Stamatiu, omite să deducă mai întâi pătrimea cuvenită Ruxandrei Stamatiu că, mamă în succesiunile copiilor săi, patrima care urmă să intre la masa succesiunii Ruxandrei Stamatiu; că însă, din concluziunile scrise în sensul cărora s'a apărut recurenta Constanța Ghica înaintea Curței de apel se constată că numita nu a făcut înaintea acelei Curți cererea ce face obiectul acestui motiv de recurs; că, de altfel, chiar în acest caz, omisiunea Curței de apel purtând asupra unui cap de cerere constituie un motiv de revizuire a decisei sale, potrivit art. 288 al. 4 pr. civ., iar nu un motiv de anularea ei;

Că, așa fiind, ambele motive găsindu-se neîntemețiate, recursul făcut de Constanța Ghica urmează să fie respins.

Asupra motivului IV de casare din recursul lui Ștefan Holban :

«Violarea art. 751 și greșită aplicațiunea a art. 762 cod. civ. Am cerut Curței de apel că d-na Constanța Ghica să fie obligată a raporta dota de 125.000 lei ce a primit de la defuncta Ruxandra Stamatiu, câte 10.000 lei pe fiecare an și această dotă să fie imputată asupra rezervei sale. Curtea, adoptând motivele tribunalului, decide că această dotă este scutită de raport, violând textele menționate mai sus».

Considerând că rezultă din dispozițiunile art. 762 cod. civ. că, prin derogatiune dela regula din art. 751, după care este supus raportului tot ce donato-

rul a primit de la de cuius prin dar, direct sau indirect, fructele și interesele bunurilor dăruite, percepute de donatar din momentul donațiunii și până în momentul morții lui de cuius, nu sunt supuse raportului;

Că, nu există nici o rațiune de a distinge în ce privește dispensa de raport din menționatul articol între cazul unei donațiuni de bunuri producătoare de venituri și cazul unei donațiuni de venituri ca în speță;

Că, în speță, este necontestat că suma de 125.000 lei reprezintă totalul venitului de câte 10.000 lei anual pe care Ruxandra Stamatiu l'a constituit dotă nepoatei sale Constanța Ghica și pe care aceasta l'a primit din momentul constituției dotei și până la încetarea din viață a bunicii sale, și prin urmare Cartea de apel respingând cererea de a se obliga Constanța Ghica să raporteze zisa sumă, a făcut o bună aplicațiune a legii și n'a comis nici o violare a art. 751 c. civil.; că, de aceea, toate motivele de casare găsiindu-se neîntemeiate, urmează ca și recursul făcut de Ștefan Holban să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

JUDECĂTORIA OCOLULUI I BALȘ (ROMANAȚI)

Carte de judecată civilă No. 111 din 1913.

Judecător, Paul Ionescu (Pastion)

C. I. G. Papugescu cu Preotul G. Papugescu

VÂNZARE. — CUMPĂRĂTOR. — SUCCESOR CU TITLU PARTICULAR. — DREPT DISTINCT DE AL AUTORULUI.

LUCRU JUDECAT. — FAPTE CONSTATATE. — OPOZABILITATE. — ART. 1251 COD. CIVIL.

EXECUȚIUNE. — CONTESTAȚIE. — TITLU DE PROPRIETATE. — PROBĂ. — ART. 1173 SOD. CIVIL.

1° Cumpărătorul fiind un succesor cu titlu particular, dobândește un drept de proprietate distinct de al autorului, și ca atare el nu mai poate fi reprezentat de acesta într'un proces intentat în urma vânzării.

2° Deși este adevărat că o hotărâre definitivă are putere față de oricine, în privința faptelor constatate prin ea, fiind presupus că reprezintă adevărul — *res iudicata pro veritate habetur* — aceasta însă nu înseamnă că ea poate fi executată în contra oricărei persoane, ci numai că are o putere probatorie *erga omnes*, intrată într-

cât faptele constatate prin ea sunt considerate ca dovedite în mod definitiv și față de toată lumea ele reprezintă adevărul.

3° Într'o contestație la executarea unui act autentic sau a unei hotărâri definitive, în baza căreia terțiul contestator a fost scos din posesia unui imobil, nu urmează a fi obligat acesta să prezinte titlul de proprietate, cum ar fi într'o acțiune în revendicare, unde reclamantului i se impune o asemenea dovadă, ci pe calea excepțională, sumară și urgentă a contestației, contestatorul e obligat în primul rând să facă dovadă că este un terțiu față de hotărârea ce se execută, iar în al doilea rând că imobilul în stăpânirea căruia a fost găsit, cu ocazia executării cărții de judecată în care el nu a figurat ca parte, se află în posesia lui mai înainte de a se fi început procesul dintre reclamant și pârâțul condamnat.

No. 111. — S'au ascultat d-nii avocați Davila Ventura din partea contestatorului și St. Dumitrescu din partea creditorului.

Judecata,

Asupra contestației de față:

Având în vedere că, prin pețiția înregistrată la No. 4014 din 1911, Const. I. G. Papugescu din comuna Bobicești, a făcut contestație contra urmării efectuată de d-l magistrat-stagiar al acestei judecătorii, prin procesul-verbal cu data 11 Mai a. c. prin care preotul G. Papugescu a fost pus în posesia unei bucăți de pământ, loc de casă, situat în comuna Bobucești, învecinat la răsărit cu Matei Cioran, la apus cu preotul Papugescu, la miază noapte cu șoseaua Chintestești și la miază zi cu șoseaua comunală, în baza cărții de judecată No. 82 din 1910, pronunțată de această instanță și investită cu formula executorie la No. 77 din 1910;

Având în vedere că, din cartea de judecată menționată, rezultă că preotul Papugescu s'a judecat cu Ion G. Papugescu în anul 1910, pentru un loc de casă situat în comuna Bobicești și a fost obligat acesta din urmă să lase în posesia și proprietatea reclamantului acel loc cu vecinătățile determinate mai sus;

Având în vedere, însă, că din actul de vânzare autentic și de tribunalul Romanați la No. 1530 din

12 Septembrie 1907, reese că Ion G. Papugescu a vândut lui Const. I. G. Papugescu, contestatorul de azi, între altele și locul de casă prevăzut în cartea de judecată No. 82 din 1910, în posesia căruia a și intrat în acel moment, după cum se recunoaște de preotul Papugescu la interogatorul luat în ședința dela 22 Iunie a. c., stăpânind până în momentul executării menționatei hotărâri; că, deci, contestatorul fiind un succesor cu titlu particular, urmează a se vedea dacă el a fost reprezentat de autor, adică de vânzătorul Ion G. Papugescu, în procesul ce acesta a avut cu preotul Papugescu, căci numai în acest caz fi este opozabilă cartea de judecată No. 82 din 1910, în baza căreia a fost scos din posesia locului arătat mai sus;

Considerând că, în drept, cumpărătorul este un succesor cu titlu particular, care dobândește un drept de proprietate distinct de al autorului, că deci el nu mai poate fi reprezentat de acesta într'un proces intentat în urma vânzării, căci din acel moment, vânzătorul ne mai având nici un drept asupra lucrului vândut, nu mai poate face nici un act de dispoziție în prejudiciul cumpărătorului, care având interes a-și conserva lucrul în patrimoniul său, el singur are și calitatea de a figura în justiție; că, în speță, contestatorul având deja cumpărat locul de casă în momentul când s'a ivit și judecat procesul între preotul Papugescu și fratele său, nu putea să fie reprezentat în acest proces de către autorul său care-i vânduse pământul cu act de vânzare în regulă;

Considerând dar că, întrucât contestatorul nu a fost reprezentat în procesul dintre frații Papugescu și nici nu a figurat personal în acel proces, cartea de judecată No. 82 din 1910 nu i poate fi opozabilă, fiind pentru el *res inter alios acta*; că de și este adevărat că o hotărâre definitivă are putere față de ori cine, în privința faptelor constatate prin ea, fiind presupus că reprezintă adevărul, *res iudicata pro veritate habetur*, aceasta însă nu înseamnă că poate fi executată în contra oricărei persoane, ci numai că are o putere probatorie *erga omnes*, întrucât întrucât faptele constatate prin ea sunt considerate ca dovedite în mod definitiv și față de toată lumea ele reprezintă adevărul, forța ei executorie însă, nu are același caracter ca forța probatorie, ci produce mai mult un efect relativ sau mai exact nu și produce efectele sale juridice decât față de persoanele cari au luat parte sau au fost reprezentate, în procesul a cărui hotărâre se execută, ne putând fi opozabilă față de aceia cari nu au fost ascultați sau în mod legal chemați înaintea instanței sesizate;

Că, așa se rezolvă chestiunea în drept, rezultă și din asemănarea ce există între hotărârile judecătorești și actele autentice, ori la acestea din urmă nu se mai contestă de nimeni că, deși după art. 1173 cod. civil, au o putere de crezământ *erga omnes*, ne putându-i-se tăgădui existența decât prin înscriere în fals, totuși ele nu pot fi opuse oricărei persoane ca forță executorie, căci în act autentic constatând convențiunea stabilită între părțile contractante, conform art. 973 cod. civil, nu are efect decât pentru persoanele cari au contractat, puterea obligatorie a unei convențiuni rezultând numai din consimțământul părților;

Considerând că, în drept, fiind stabilit că nu se poate executa o carte de judecată definitivă decât împotriva persoanelor cari au figurat în acel proces personal sau prin reprezentare, rezultă că, în speță, contestatorul Papugescu cu drept cuvânt se opune la executarea făcută de d-l magistrat-stagiari al acestei judecătorești prin procesul-verbal cu data 11 Mai a. c. în baza cărței de judecată No. 82 din 1910, cerând să fie dânsul menținut în posesiunea locului de casă prevăzut în hotărârea ce se execută;

Considerând că, într'o contestație la executarea unui act autentic sau a unei hotărâri definitive, în baza căreia terțul contestator a fost scos din posesia unui imobil, nu urmează a fi obligat acesta să-și prezinte titlul de proprietate, cum ar fi într'o acțiune în revendicare, unde reclamantul i se impune asemenea dovadă, ci pe calea excepțională, sumară și urgentă a contestației, contestatorul e obligat în primul rând să facă dovadă că este un terțiu față de hotărârea ce se execută, iar în al doilea rând că imobilul în stăpânirea căruia a fost găsit, cu ocazia executării cărței de judecată în care el nu a figurat ca parte, se află în posesia lui mai înainte de a se fi început procesul dintre reclamant și părătul condamnat;

Având în vedere că, în speță, e dovedit că contestatorul nu a fost reprezentat în procesul dintre preotul Papugescu și fratele său; că, deci, față de hotărârea pronunțată, cartea de judecată No. 82 din 1910, el este un terțiu și nu-i poate fi opozabilă; nu-i mai rămâne altă dovadă de făcut decât că se găsea în posesia pământului înainte de începerea procesului și că a posedat până în momentul executării sale, dovadă ce rezultă din interogatorul luat preotului Papugescu, care recunoaște că în adevăr pământul se stăpânește de mai mult timp de contestator, care acum patru ani a construit o casă pe el;

Că, fiind dovedit și acest punct, contestatorul nu mai trebuie să facă altă dovadă, fiind că este știut că posesorul sub nume de proprietar este prezumat a fi proprietarul imobilului ce posedă și nu poate fi silit să facă el cel dintâi dovada dreptului său de proprie-

tate, aceasta pe nici o cale, nici directă cum ar fi într'un proces principal de revendicare, nici îndirect, adică cum e în speșă pe calea contestației;

Că, dacă s'ar proceda așa, ar urmă să se nesocotească principiul pus în art. 1854 c. civil, după care posesorul presupus că posedă pentru sine sub nume de proprietar, dacă nu e probat că posedă pentru altul, posesiunea cu titlu de proprietar presupunând proprietatea până la dovada contrarie, căci în regulă generală proprietarul e în drept a posedă lucrul său, și posesorul nu are în asemenea caz nimic de dovedit, din această cauză se și înlătură din discuție actul de vânzare prezentat de contestator, ci se va mărgini să răspundă: *possideo quia possideo* (D. Alexandresco, vol. III, pag. 297 și 298);

Considerând dar că, e dovedit că în momentul executării contestatorului a fost găsit în posesiunea imobilului, că această posesiune durează de mai înainte de intentarea procesului, a cărui hotărâre se execută, și că dânsul nu a figurat nici personal, nici nu a fost reprezentat în acel proces, nu mai are de făcut contestatorul nici o dovadă, rămânând în sarcina preotului Papugescu să și dovedească nu titlu de proprietate, aceasta urmând a se face pe calea principală a unei acțiuni în revendicare, ci să probeze numai că contestatorul a stăpânit și stăpânește imobilul cu titlu precar, că în realitate proprietatea aparținea lui Ion G. Papugescu, cu care bine s'a judecat ca fiind adevăratul proprietar al locului în litigiu și ca atare bine s'a executat cartea de judecată dobândită contra lui; că, din momentul ce nu se face această dovadă, contestatorul rămâne bun stăpân al locului ce posedă și atâta timp cât nu va exista contra sa o hotărâre condamnatoare, care să i fie opozabilă ca forță executorie, nu poate fi depozdat.

Astfel fiind, contestația este întemeiată și urmează a se admite.

Pentru aceste motive, admite contestația.

Semnat: Paul Ionescu (Pastion)

Discursul rostit de d-I D. N. Comșa

la înmormântarea regretatului G. P. Petrescu

Jalnică Adunare,

În numele Baroului avocaților din județul Ilfov, am venit să spun ultimul cuvânt de adio iubitului lor Gheorghe Petrescu, fost președinte la Înalta Curte de casație, și să vă exprim imensa durere a acestui corp pentru pierderea unuia din cei mai distinși juriscunșulți ai țării.

Gheorghe Petrescu nu era numai admirat pentru înalta sa cultură juridică și inteligența-i pătrunzătoare, nu era numai stimat foarte mult pentru caracterul său integru și spiritul său de dreptate, el era iubit atât de colegii săi din magistratură cât și de ceilalți colaboratori ai justiției, de noi avocații, pentru deosebita sa amabilitate, răbdare și indulgență. Gheorghe Petrescu îmbracă intransigența, rigiditatea principiilor și imparțialitatea în forma cea mai dulce și amabilă. Știința sa juridică, spiritul său de dreptate și imparțialitate găseau în bunătatea sa nemărginită forma care ușură sufletul celui învins în lupta judiciară.

S'a născut în Craiova în anul 1841, a fost judecător la tribunalul Ilfov, procuror și prim-procuror la același tribunal, președinte la tribunalul Bacău și Brăila, prim-președinte la tribunalul Prahova, procuror și membru la Curtea din Focșani, membru la la Curtea de apel din București, procuror-general la Craiova, președinte la Curtea de apel din București, consilier și președinte la Înalta Curte de casație.

Era cunoscut prin energia sa.

În calitate de procuror-general al Curței de apel din București a luat parte la consfățuirea avută la Palat, în care Înălțimea Sa Domnitorul de pe atunci a supus consiliului de miniștri ideea de a abdică. El e dintre aceia cari au luat răspunderea situației, a stabilit ordinea și a contribuit la consolidarea dinastiei.

Cu ocazia pretinselor masacrări ale evreilor din Basarabia, și reprezentațiunilor făcute de puterile străine, el e însărcinat de guvern cu facerea unei anchete. Remarcabilul său raport e comunicat reprezentanților puterilor străine, cari au rămas deplin satisfăcuți.

Gheorghe Petrescu a aprofundat problemele juridice cele mai importante, el și-a precizat ideile în mai multe scrieri juridice de mare valoare, dintre cari într'una intitulată: Persoanele civile, juridice, morale și drepturile străinilor în România, studiază marea problemă a existenței persoanelor morale și a drepturilor lor într'o țară străină. În cele trei volume asupra succesiunilor și donațiunilor el studiază problemele cele mai complicate ale dreptului civil arătându-și părerile sale personale. Publicațiile sale au fost de mare ajutor nu numai pentru instrucția studenților dar și pentru magistrați și avocați în rezolvarea diferitelor probleme ce li se prezintă zilnic.

Baroul a pierdut pe unul din cei mai distinși din familia juriscunșulților, el își asociază părerea de rău pentru pierderea acestui distins bărbat și om de bine, atât de util magistraturii și țării. Singura consolare ce ne rămâne și nouă și familiei pentru această mare pierdere este pentru noi aducerea aminte că a fost dintre ai noștrii, iar pentru familie, mândria că sunt urmașii marelui magistrat G. Petrescu.

Dumnezeu să-l ierte

BIBLIOGRAFIE

NOTIUNI DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC de Valerian Ursianu, profesor la facultatea juridică din București. Volumul I Tipografia „Gutenberg” Ioseph Göbl s-sori, 1913. — Prețul 12 lei